

**Routes door
de **Hengelose**
vangnetten**

Inhoud

Vooraf	5
1 Hoe vangnetten werken	9
2 De zes vangnetten	13
3 De routes	21
4 Het achterland: beleidsontwikkeling	33
5 De Draad	39
Tot slot	41
Colofon	42

Vooraf

Vanaf 1996 raakte het jeugdbeleid in Hengelo in een stroomversnelling. In de nota 'integraal jeugdbeleid' uit dat jaar werd geconstateerd dat er behoefte was aan meer uitwisseling en samenwerking tussen buurtwerk, scholen, jeugdhulpverlening, politie en de vele andere organisaties die met jeugd te maken hebben. Zo konden problemen en ontwikkelingsstoornissen van jeugdigen sneller gesignaleerd worden en kon het (hulp- en ondersteunings)- aanbod sneller en dichter bij de vraag gebracht worden. Tegelijkertijd werd in de nota geconstateerd dat er meer samenhang moest komen in de veelheid en verscheidenheid van de overlegstructuren die er op dat moment al bestonden.

Een en ander leidde uiteindelijk tot zes 'vangnetten' die tezamen een netwerk vormen, een sluitende structuur waarmee alle jeugd van 0 tot 23 jaar in principe bereikt wordt. Het vangnet leerplicht stamt uit die tijd. Wat later, in 1999, werd het MDO (multidisciplinair overleg) ingesteld en het stedelijk vangnet 0-12 jaar is van 2001.

De buurtnetwerken bestonden al sinds 1991.

Het netwerk werkt inmiddels goed. Organisaties weten elkaar te vinden, onderling vindt uitwisseling van kennis en informatie plaats en jeugdigen die aangemeld zijn binnen het vangnet worden goed gevolgd. Alleen, het netwerk is behoorlijk omvangrijk en tamelijk complex geworden. Talloze organisaties en instellingen – die we vanaf nu netwerkpartners noemen – zijn betrokken. Als gemeente hebben we geconstateerd dat er grote behoefte bestaat aan overzicht.

Daarom hebben we besloten om de ‘werking’ van de vangnetten in hun onderlinge samenhang te laten beschrijven. Dat heeft geresulteerd in de brochure die u nu in handen heeft.

De brochure neemt de behoefte aan overzicht letterlijk en heeft daarom de vorm gekregen van een overzichtskaart waarop de vangnetten staan afgebeeld. De samenhang van het netwerk wordt beschreven aan de hand van ‘routes’ van het ene vangnet naar het andere. Deze routes zijn in feite (fictieve) voorbeelden uit de praktijk van jeugdigen die bij een vangnet worden aangemeld, worden terugverwezen of doorverwezen naar het reguliere aanbod of doorgaan naar een ‘zwaarder’ vangnet.

De brochure neemt u met andere woorden mee op reis door de Hengelose vangnetten. Uw uitstapje begint met een verkenning van het landschap: de vangnetten en hoe zij werken (*hoofdstuk 1 en 2*). In *hoofdstuk 3* vindt u vier routebeschrijvingen van vangnet naar vangnet. Uiteindelijk passeert u in *hoofdstuk 4* het achterland – of het voorland, zo u wilt. Hoe de gemeente Hengelo uitvoering en beleidsontwikkeling aan elkaar koppelt, is hier het onderwerp. U krijgt een korte beschrijving van de beleidsgroepen die zich op de verschillende deelterreinen – zoals primair onderwijs, voortgezet onderwijs en voortijdig schoolverlaten – richten. Ook vindt u informatie over hoe signalen uit de praktijk (de vangnetten) hun weg vinden naar de beleidsgroepen en daarbij diverse vormen van intern afdelingsoverleg binnen de gemeente passeren. Daar vinden deze signalen vaak een vertaling in nieuw of aanvullend beleid. Tenslotte nemen wij u mee naar 'De Draad', een registratiesysteem dat de samenwerking tussen de netwerkpartners vergemakkelijkt.

Wij hopen dat de informatieve tocht die wij u middels deze brochure aanbieden, het gewenste overzicht over het landschap van onze Hengelose vangnetten biedt. ●

Hoe vangnetten werken

Een vangnet is een overlegstructuur waarin geregeld is dat (vertegenwoordigers van) organisaties op het terrein van onderwijs, welzijn, politie en justitie, arbeidsmarkt-toeleiding, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening regelmatig bijéénkomen. Deze organisaties noemen we de netwerkpartners. Wat deze organisaties samenbindt is het feit dat ze allemaal te maken hebben met jeugdigen die problemen hebben en/of veroorzaken. Elk vangnet heeft zijn eigen, specifieke samenstelling van netwerkpartners al naar gelang de aard en de zwaarte van het vangnet.

De gemeente Hengelo kent in totaal zes vangnetten, als we het MDO (het multidisciplinair overleg) als vangnet meetellen. Er zijn de vangnetten voor kinderen van 0 tot 12 jaar en er zijn de vangnetten voor kinderen en jongeren van 12 tot 23 jaar.

De vangnetten zijn onderverdeeld in lichte en zwaardere vangnetten. De lichte vangnetten voor kinderen of jongeren met een lichte problematiek, de zwaardere vangnetten voor zwaardere problematiek. Het MDO kan in dit verband gezien worden als het zwaarste vangnet.

Een netwerkpartner kan een kind/jongere inbrengen in een vangnet. Dat betekent dat hij het ter bespreking voorlegt aan de andere partners van het vangnet. Het inbrengen gebeurt altijd door de vertegenwoordiger van één van de netwerkpartners en alleen wanneer de problematiek van het kind/de jongere de mogelijkheden van de eigen organisatie overstijgt.

De netwerkpartner kan de problematiek van een kind/jongere om verschillende redenen inbrengen:

1. Hij kan behoefte hebben aan collegiaal overleg (collegiale consultatie). In dat geval beschrijft de netwerkpartner de problematiek en vraagt de andere partners of zij die kennen en zo ja, hoe zij ermee omgaan en of ze suggesties hebben omtrent de aanpak.
2. De netwerkpartner kan met het inbrengen van een kind/jongere ook uit zijn op doorverwijzing. In dat geval moet duidelijk aangetoond zijn dat de betreffende netwerkpartner zelf niet bij machte is de problematiek op te lossen. De netwerkpartners zoeken dan gezamenlijk naar een oplossing voor de ingebrachte problematiek (maken eventueel een plan van aanpak) vanuit het gezamenlijke aanbod dat in het vangnet aanwezig is.
3. Een derde mogelijkheid is tenslotte doorverwijzen naar een zwaarder vangnet. Dit gebeurt alleen wanneer de partners in het lichtere netwerk gezamenlijk niet bij machte zijn een adequaat antwoord te formuleren op de problematiek van de jeugdige die is ingebracht, omdat het gewenste aanbod niet in het eigen vangnet aanwezig is.

Via de vangnetten vindt het 'veld' elkaar en wordt structureel overleg en uitwisseling van informatie mogelijk. Op deze manier groeit het vermogen van de netwerkpartners om de problematiek op te lossen en zijn ze beter in staat gezamenlijk de verantwoordelijkheid te dragen voor de uitvoering van het integraal jeugdbeleid. Het systeem van lichte en zwaardere vangnetten maakt dat de problemen van een kind/jongere vroegtijdig gesignaleerd kunnen worden en op de juiste plaats besproken. De lichte vangnetten zijn er voor 'lichte' problematiek, de zwaardere vangnetten

voor zwaardere en meer complexe problematiek.

Vraag en aanbod kunnen binnen de vangnetten goed op elkaar afgestemd worden. Binnen en tussen de vangnetten kan het kind/de jongere gevolgd worden op zijn weg langs de verschillende instellingen. Zo blijft de 'route' zichtbaar en gedocumenteerd.

Procesmanagement

Voorzitter van (bijna) alle vangnetten is de procesmanager.

De procesmanager is aangesteld door de gemeente.

In totaal zijn er twee procesmanagers, een voor de leeftijd van 0 tot 12 en een voor de leeftijd van 12-23 jaar. De

procesmanager regisseert de samenwerking tussen de netwerkpartners. Door het voorzitterschap van alle vang-

netten is de procesmanager een belangrijke schakel niet alleen in het proces van samenwerking, maar ook tussen

praktijk en beleid. Hij (of zij) kan bijvoorbeeld signaleren dat een bepaalde problematiek vaak voorkomt (en dat er

misschien sprake is van een nieuwe doelgroep). Hij kan ook signaleren wanneer wet- en regelgeving ontoereikend

zijn om een adequaat aanbod te realiseren. Door zijn

contacten en overleg met de gemeentelijke beleidsmedewerkers (op de terreinen integraal jeugdbeleid, basis- en

voortgezet onderwijs) wordt zijn informatie op beleidsniveau gebracht en vindt daar een weg in de beleids-

groepen waar beleid wordt ontwikkeld of bijgesteld.

Met het realiseren van de netwerkstructuur heeft de

gemeente een situatie gecreëerd waarin zichzelf op afstand kan blijven zonder haar betrokkenheid te verliezen.

De netwerkpartners dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het integrale jeugd-

beleid. Op deze manier geeft de gemeente invulling aan haar rol als 'regisseur'. Het systeem van de vangnetten

garandeert een terugkoppeling van informatie en kennis vanuit de praktijk naar beleid. De gemeente houdt continu voeling met de praktijk, met name via het procesmanagement, maar ook via de verantwoordelijke beleidsmedewerkers die als toehoorder bij de zwaardere vangnetten aanwezig zijn. In de beleidsontwikkeling kan de gemeente dus gericht reageren op de ontwikkelingen in de praktijk. Later in deze brochure gaan wij nog uitgebreid in op deze speciale koppeling tussen beleidsontwikkeling en uitvoering (zie *hoofdstuk 4*).

Tot slot: de vangnetstructuur (het netwerk) werkt alleen goed, wanneer alle netwerkpartners zich bewust zijn van de volgende 'regels' en zich daaraan houden:

1. Breng een kind/jongere op tijd in binnen een vangnet. Dat betekent: niet te vroeg en niet te laat. Niet te vroeg om genoeg tijd en gelegenheid te geven aan de directe omgeving (of het lichte netwerk) om een oplossing (passend aanbod) te zoeken, niet te laat om verzwaren van de problematiek te voorkomen.
2. Breng een kind/jongere in op de juiste plaats. Dat betekent: een kind/jongere met lichte problematiek inbrengen binnen de lichte vangnetten, met zwaardere problematiek binnen de zwaardere vangnetten. De middelen moeten in verhouding tot de problematiek staan – en hoe zwaarder het vangnet is, hoe zwaarder de middelen zijn die ingezet (kunnen) worden.
3. Zorg dat de informatie teruggaat tot de bron, let er met andere woorden goed op dat er sprake is van goede terugkoppeling. Een school (en liefst zelfs de direct betrokken leerkrachten) moet bijvoorbeeld goed op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen met betrekking tot een ingebrachte scholier, zodat die betrokken blijft. ●

De zes vangnetten

Zoals gezegd, bezit Hengelo zes vangnetten.

Hier geven we een globale schets van hoe zij eruit zien:

Vangnet A Buurtnetwerk jeugdhulpverlening

Het buurtnetwerk is een licht vangnet voor kinderen van 0 tot 12 jaar met opvallend gedrag over wie de 'inbrengende' instelling zich zorgen maakt. Het heeft tot doel problemen vroegtijdig te signaleren en zoveel mogelijk in de wijk zelf op te lossen. Daarnaast is het buurtnetwerk ervoor om knelpunten in de wijk te signaleren. Eigenlijk gaat het hier om vijf vangnetten, er zijn namelijk vijf buurtnetwerken in Hengelo. Ze bestaan sinds 1991.

Netwerkpartners van het buurtnetwerk zijn onder meer: basisscholen (waaronder ook het speciaal onderwijs), kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, welzijnswerk, politie, allochtoon school maatschappelijk werk en het algemeen maatschappelijk werk. Als enige uitzondering op de regel, voert niet de procesmanager maar een buurtnetwerkcoördinator het voorzitterschap. De buurtnetwerkcoördinator is niet in dienst van de gemeente, maar van een welzijnsorganisatie.

Een kind – en in de praktijk is dat meestal het gezin waarin het kind leeft – wordt door een vertegenwoordiger van een van de netwerkpartners van het vangnet ingebracht wanneer het eigen aanbod onvoldoende is. Er wordt gekeken wie de zaak binnen het netwerk kan oppakken,

er worden hierover afspraken gemaakt en de zaak wordt gevolgd (het kind blijft op de agenda van het buurtnetwerk staan tot een oplossing is gevonden).

Oplossingsrichtingen kunnen zijn: ouders motiveren om hulp te zoeken bij Bureau Jeugdzorg, de school extra aandacht laten geven, de wijkjeugdagent toezicht laten houden of het maatschappelijk werk diensten laten aanbieden. Als de kwestie niet wordt opgelost, blijft stagneren en/of wanneer er sprake is van een complexe situatie (problematiek op meerdere leefgebieden), kan het buurtnetwerk besluiten het kind/het gezin in te brengen in het Stedelijk Vangnet 0-12 jaar.

Vangnet B

Stedelijk vangnet 0-12 jaar

Dit is een zwaarder, stedelijk vangnet voor kinderen van 0 tot en met 12 jaar. Het Stedelijk vangnet 0-12 jaar bestaat sinds 2001. De netwerkpartners van dit vangnet zijn eerste- en tweedelijns instellingen, onder meer politie en justitie, gemeentelijke sociale dienst, jeugdgezondheidszorg, AMK (advies en meldpunt kindermishandeling), jeugdhulpverlening, speciaal onderwijs, algemeen maatschappelijk werk, verslavingszorg, vrouwenopvang en de SPD (sociaal pedagogische dienst). Voorzitter van het vangnet is de procesmanager 0-12 jaar.

De doelgroep van dit vangnet bestaat met name uit de zogeheten *multi problem* gezinnen (gezinnen met een complexe problematiek op meerdere leefgebieden zoals huishouden, financieel beheer, opvoeding, gezondheid en/of individueel welzijn).

Oplossingsrichtingen die het Stedelijk vangnet kan bieden zijn onder andere: aanmelding bij Bureau Jeugdzorg, een extra oproep voor en inzet van ouder- en kindzorg, het inzetten van casemanagement door het Jonge moeder centrum, consult vragen van het AMK, inschakelen van de politie of Raad voor de Kinderbescherming en het inzetten van een reïntegratieproject door de sociale dienst.

Vangnet C

Leerplicht vangnet

Het Leerplicht vangnet is een licht vangnet voor leerplichtige leerlingen vanaf 12 jaar (tot 16 jaar) die dreigen uit te vallen op school vanwege leerproblemen of vanwege problematisch gedrag. Het vangnet bestaat sinds 1996. Het leerplicht vangnet wordt ook wel het RMC (regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters) genoemd. Doel van het vangnet is te zorgen dat leerlingen de school verlaten met een startkwalificatie op zak. Schoolverlaten begint meestal met schoolverzuim en dit is dus een belangrijke signaalwaarde, maar ook leerlingen die 'afstromen' of problematisch gedrag vertonen, vormen een potentiële doelgroep van dit vangnet.

Netwerkpartners zijn hier onder meer: de scholen voor voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs, regionale opleidingscentra (ROC), Leerwerkprojecten (De Kapstok) en de leerplichtambtenaren uit de RMC regio. Voorzitter van het vangnet is de procesmanager van 12-23 jaar. Het zijn de scholen die de kinderen/jongeren inbrengen. Een kind/jongere wordt ingebracht wanneer de school

zich zorgen maakt over gedrag of schoolprestaties en de door de school ondernomen acties niet tot positief resultaat hebben geleid. De school kan dan om intercollegiaal overleg vragen of aangeven dat een oplossing buiten de eigen school noodzakelijk is.

Oplossingen die het Leerplicht vangnet in dat geval kan bieden zijn onder meer: de leerling naar een andere school laten gaan, hulpverlening inschakelen (bijvoorbeeld een schoolpsycholoog), leerwerkervaring opdoen via een ZMOK school of eventueel inbrengen in het zwaardere vangnet Ronde.

Vangnet D

LOVS vangnet

Het LOVS vangnet is een licht vangnet voor voortijdige schoolverlaters in de leeftijd van 16 tot 23 jaar, die woonachtig zijn in het RMC Hengelo. Dit vangnet, opgericht in 1998, wordt voorgezeten door de procesmanager voor 12-23 jaar. Aan tafel zitten betrokken scholingsinstellingen, leerwerktrajecten verbonden aan de ZMOK-school, de WIW-organisatie, het CWI (centrum voor werk en inkomen) en de gemeentelijke sociale dienst. Doel van dit overleg is ervoor te zorgen dat jongeren die ongekwalficeerd de school hebben verlaten of dreigen te verlaten, toch nog op een traject worden geplaatst dat leidt naar een startkwalificatie. Dit vangnet, waar op jaarbasis honderden leerlingen worden gemeld, dreigt aan het eigen succes ten onder te gaan. Het aantal leerlingen dat wordt gemeld is zo groot, dat het niet meer mogelijk is om voldoende tijd te geven

aan iedere jongere. In 2003 zal met de inrichting van een trajectbureau voor een andere opvang van de voortijdige schoolverlaters worden gekozen. De functie die het LOVS-vangnet nu heeft, wordt door dit bureau overgenomen. De samenwerking met de netwerkpartners die nu in het LOVS-vangnet vertegenwoordigd zijn, wordt in de nieuwe situatie voortgezet.

Vangnet E

Vangnet Rotonde

Vangnet Rotonde functioneert sinds 1994. Het is een zwaarder vangnet dan het Leerplicht- en LOVS vangnet, bedoeld voor jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar. Het gaat dan om jongeren die problemen op meerdere leefgebieden hebben of een complexe problematiek. Specifieker gezegd: jongeren die risicovol gedrag vertonen (zoals spijbelen of drugsgebruik), jongeren die uit een problematische gezinssituatie komen of met financiële problematiek te kampen hebben. Jongeren die moeilijk te bereiken zijn of jongeren waar hulpverlenende instellingen al langere tijd mee te maken hebben en bij wie ze een opeenhoping van problematiek zien ontstaan.

De jongeren worden ingebracht in vangnet Rotonde door een van de netwerkpartners, wanneer aanbod en mogelijkheden van de vóórliggende vangnetten ontoereikend zijn. Een ander deel van de aanmeldingen gebeurt rechtstreeks via de netwerkpartners van vangnet Rotonde zelf. Vangnet Rotonde heeft met name de meer psychosociale benadering en 'outreaching' hulpverlening in het aanbod. Het bestaat uit circa 20 netwerkpartners. Politie en

justitie zijn erin vertegenwoordigd, de jeugdhulpverlening, het onderwijs, de arbeidsmarkttoeleiding en het jongerenwerk. Voorzitter is de procesmanager 12 tot 23 jarigen. Wanneer een van de netwerkpartners de jongere heeft ingebracht, wordt gezamenlijk een plan van aanpak gemaakt. Oplossingsrichtingen zijn onder meer: zoeken naar een passende opleiding, toeleiden naar arbeidsmarkttrajecten met intensieve begeleiding, inschakelen van de sociaal psychiatrisch verpleegkundige of inschakelen van de Raad voor de Kinderbescherming.

Ook kan men in het vangnet het besluit nemen om de jongere een tijdlang te volgen – wanneer er evident iets aan de hand is, maar directe actie niet tot de mogelijkheden behoort omdat er geen harde feiten op tafel liggen. Dan is de beste strategie om gegevens te verzamelen (dossievorming), zodat informatie voorhanden is op het moment waarop die actie wel mogelijk is.

Vangnet F

MDO

(multidisciplinair overleg)

Het MDO is het laatste, zwaarste vangnet voor de kinderen/jongeren (van 0 tot 23 jaar) die door alle andere vangnetten 'heen' zijn gevallen. Qua werkwijze verschilt het MDO sterk van de hiervoor beschreven vangnetten.

De belangrijkste verschillen zijn dat het MDO bijéenkomen wanneer de situatie dat vereist (dus geen statische overlegstructuur heeft) en dat het is samengesteld uit de mensen die direct bij het kind/de jongere zijn

betrokken. De ouders (als het om jonge kinderen gaat) of de jongeren (eventueel met ouders) kunnen ook bij dit overleg aanwezig zijn. Het MDO is een relatief klein, zeer gericht en slagvaardig overleg.

Oplossingsrichtingen zijn zeer divers en op individuele maat gesneden. In het Stedelijk vangnet 0-12 jaar ofwel Vangnet Ronde wordt besloten tot een MDO, wanneer binnen deze vangnetten geen sprake (meer) is van progressie, hulpverlening en/of ander aanbod vastloopt of snel ingrijpen vereist is. De betreffende procesmanager (0-12 of 12-23 jaar) belegt op uitnodiging van de betrokken netwerkpartners een vergadering. Vervolgens wordt een intermediair gekozen die als algemeen aanspreekpunt fungeert. Voorzitter is de procesmanager.

Vanuit het MDO vindt altijd terugkoppeling plaats naar het voorliggend vangnet. Op deze manier blijven de netwerkpartners geïnformeerd en betrokken. ●

De routes

Wij hebben hier vier routes uitgezet die de werking van de netwerkstructuur van binnen uit verduidelijken. Het gaat om fictieve voorbeelden uit de bestaande praktijk.

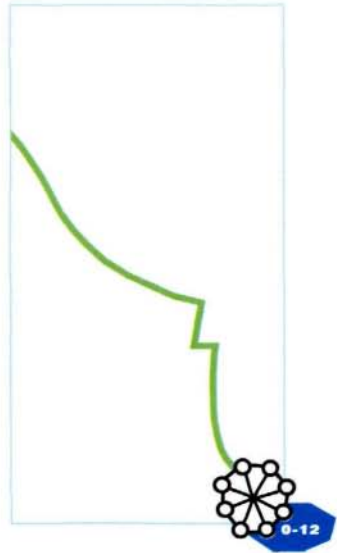
Routebeschrijving 1

van 'buiten' naar B

de weg naar het
Stedelijk Vangnet
0-12 jaar

Een jonge moeder van 19 jaar blijft van de ene op de andere dag weg van het Jonge moeder centrum Donna. Ze heeft een dochtertje van 3. We noemen haar Aniek.

Een vertegenwoordiger van het Jonge moeder centrum brengt Aniek in binnen het vangnet met de vraag aan de andere netwerkpartners of zij haar kennen. De moeder van Aniek is gesignaleerd in het circuit van 'loverboys'. *Loverboys* zijn jongens die – vaak bij scholen – rondhangen en meisjes versieren die ze overladen met cadeautjes en andere attenties. Na deze veelbelovende start belanden de meisjes dan vervolgens meestal in de prostitutie. >

Iedereen gaat de dossiers erop nakijken en de volgende vergadering, een maand later, blijkt dat er een melding is geweest, twee jaar geleden, bij het AMK (advies en meldpunt kindermishandeling). De moeder van Aniek heeft destijds een gesprek bij het AMK gehad. Aniek zag er goed uit, speelde rustig en de moeder had verteld dat er weliswaar problemen geweest waren met haar vriend, maar dat die nu voorbij waren. De melding werd opgeheven. Meer informatie is er niet over Aniek. De volgende vergadering kan de politie melden dat de wijkagent heeft geconstateerd dat de woning van Aniek en haar moeder er onbewoond uit ziet. De netwerkpartners van het vangnet komen op dit moment niet verder. Het enige dat ze kunnen doen is Aniek op de lijst houden – zodat ze elke vergadering even voorbij komt en eventueel nieuwe informatie meteen opgepikt wordt.

Dat duurt zo een paar maanden voort. Totdat de leerplichtambtenaar met nieuwe informatie komt. Hij vertelt dat een leerplichtambtenaar uit een naburige stad hem heeft gebeld en heeft verteld dat zij is benaderd door de directeur van een school aldaar. Een vrouw wilde een meisje op deze school inschrijven. Het meisje was niet haar eigen kind, maar de dochter van een vriendin. De vriendin had haar dochttertje bij haar achtergelaten en vervolgens niets meer van zich laten horen. De vrouw zat er duidelijk mee in haar maag. De directeur was meteen alert en gaf de naam van het meisje en de moeder door aan de leerplichtambtenaar. Het bleek een zekere Aniek uit Hengelo te gaan. Dus belde de leerplichtambtenaar uit het naburige stadje haar collega in Hengelo. ■

De netwerkpartners horen het verslag van de leerplichtambtenaar aan en besluiten dat er meteen een (nieuwe) melding bij het AMK gedaan moet worden. De leerplichtambtenaar doet dat, het AMK besluit dat er voldoende reden tot zorg bestaat en stuurt de zaak door naar de Raad voor de Kinderbescherming. Die beslist om een onderzoek in te stellen. De moeder van Aniek wordt opgespoord en uit de gesprekken met haar en anderen blijkt dat ze zich totaal niet om haar dochttertje bekommert. Ze is in de prostitutie beland. De zaak loopt uit op een officiële uit huis plaatsing van Aniek in een veilig pleeggezin. De vriendin van de moeder komt Aniek nog regelmatig bezoeken.

In het Vangnet wordt de zaak na een paar maanden afgesloten, als blijkt dat het verder wel loopt met het meisje in het pleeggezin. <

Routebeschrijving 2

van A naar B naar F

de weg van buurtnetwerk jeugdhulpverlening
naar Stedelijk vangnet 0-12 jaar
naar MDO

Een leerkracht van een school in een Hengelose buurt meldt een leerling in het buurtnetwerk. Ze maakt zich zorgen om Jassim, een jongen uit een allochtoon gezin. Hij is zeven jaar. Jassim heeft een taalachterstand, geen vriendjes en de school vraagt zich af of hij beter op zijn plaats zou zijn op een andere school. Jassim blijft zo nu en dan een dagje van school weg. Contact met de ouders is er nauwelijks. De leerkracht brengt deze leerling in, omdat de situatie op school met kind en ouders vast zit. Er zit geen ontwikkeling in en de pogingen om in contact te treden met de ouders, leveren niets op. De leerkracht brengt hem ook in, omdat ze vermoedt dat er meer aan de hand is in het gezin.

De eerste stap van het buurtnetwerk is onderzoeken of de andere partners het betreffende gezin kennen. De vergadering daarop heeft iedereen in de dossiers van de eigen organisatie gekeken, maar het gezin is niet met een van hen in aanraking geweest. In het buurtnetwerk wordt besloten om toch actie te ondernemen – ook vanuit de ervaring dat ernstige problemen vaak lang bedekt blijven in allochtone gezinnen. Een allochtone schoolmaatschappelijk werkster neemt de zaak in handen. Ze maakt met de moeder van Jassim een afspraak. Op school. ▶

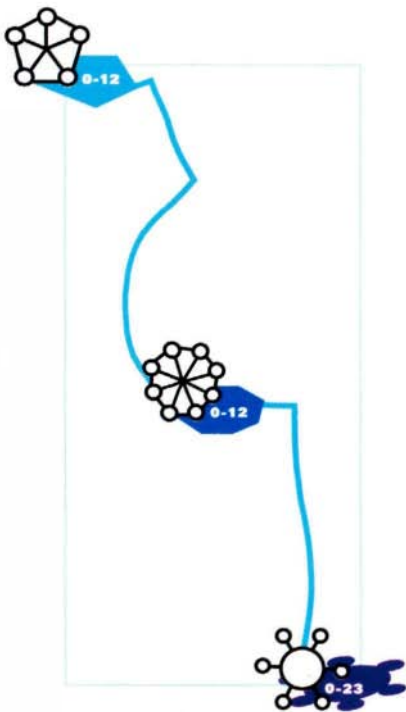
Ondertussen blijkt het gezin bekend te zijn bij ouder- en kindzorg vanwege een jonger zusje. Ouder- en kindzorg doet een extra oproep aan de moeder en biedt haar een plek voor haar dochter op een tweetalige peuterspeelzaal aan. Dit om taalachterstand bij het meisje te voorkomen.

De moeder verschijnt op de afspraak met de allochtone maatschappelijk werkster op school.

Uit het gesprek blijkt dat zij een erg geïsoleerd leven leidt en het huis niet uit mag van haar man. Ze spreekt geen Nederlands. Ze zou erg graag wat meer contacten willen. De allochtone maatschappelijk werkster weet te bewerkstelligen dat de moeder mee gaat doen in 'Opstap' – een project dat zich richt op het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen van allochtone ouders. Allochtone moeders ontmoeten elkaar, krijgen Nederlandse les en leren dat het belangrijk is spelenderwijs hun kind dingen te leren.

Verder krijgt Jassim via school een capaciteitstest om te testen of hij speciaal onderwijs nodig heeft. Het buurt-netwerk blijft de zaak volgen.

Na een paar maanden blijkt opeens dat het gezin af- >

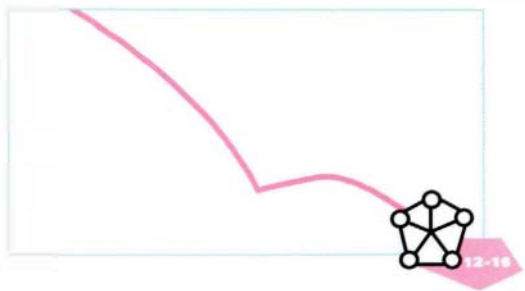

gesloten is van gas en elektra en een huurachterstand heeft. De financiële problemen van het gezin zijn lange tijd opgelost door familie, maar daar is nu een einde aan gekomen. De moeder is ten einde raad. Haar man blijkt bovendien verslaafd en maakt steeds meer schulden. Deze nieuwe informatie is voor de coördinator van het buurtnetwerk aanleiding de zaak in te brengen in het Stedelijk vangnet 0-12 jaar en daar wordt meteen besloten tot een MDO. Snel handelen is vereist, omdat het gezin daadwerkelijk uit huis gezet dreigt te worden.

Er wordt een MDO gevormd waarin de allochtone maatschappelijk werker, ouder- en kindzorg, de coördinator van 'Opstap', de sociale dienst en de school zitten. De procesmanager is voorzitter.

Het MDO gaat voortvarend aan de slag, spreekt met de ouders, legt via de sociale dienst contact met de Stadsbank voor schuldensanering en de vader wordt richting verslavingszorg geleid. De druk is voorlopig even van de ketel, maar hoe het verder met Jassim en dit gezin zal gaan, is onzeker. <

Routebeschrijving 3

van 'buiten' naar C

de weg naar
het Leerplicht vangnet

Axel is 14 jaar. Op driejarige leeftijd werd hij geadopteerd door zijn Nederlandse ouders. Het is altijd goed gegaan met Axel, maar opeens zijn er problemen. Axel komt geregeld te laat op school, zijn ouders krijgen hem 's ochtends het bed niet meer uit, hij komt afspraken niet na, spijbelt af en toe en – wat het ergste is – frustreert het hele lerencorps met zijn gedrag. Hij is ongeïnteresseerd en brutaal, rookt, drinkt en blowt en is een slecht voorbeeld voor zijn medeleerlingen. Zijn cijfers blijven goed tot redelijk. Dit duurt nu al enige tijd en ouders zowel als school voelen hun onmacht groeien. Op school is al een speciale docent ingeschakeld, maar dit heeft nog niet tot duurzame resultaten geleid. Dan beslist de school om Axel in te brengen in het netwerk. Daar kan zijn problematiek breder bekeken worden. Misschien zien de netwerkpartners nog andere mogelijkheden, zo hoopt de school. ➤

Axel wordt in het vangnet besproken. De vertegenwoordiger van Axels school meldt wat zijzelf al hebben ondernomen. In aanvulling daarop wordt in het vangnet afgesproken om de school verder te ondersteunen door meer informatie te verzamelen. De school van Axel is erg groot, heeft diverse vestigingen en de vertegenwoordiger van Axels school heeft nooit zelf met Axel of zijn directe leerkrachten te maken gehad.

De vertegenwoordiger van school gaat op onderzoek uit, wint informatie bij Axels leerkrachten in en vult het dossier aan. De volgende vergadering wordt Axel opnieuw besproken. Uit de gesprekken met de betrokken leerkrachten blijkt dat de grootte van de school wellicht een van de oorzaken is dat Axel zijn draai niet vindt, spijbelt en in het algemeen erg ongemotiveerd is. Het 'klikt' bovendien niet goed met een tweetal docenten. Op grond hiervan oppert een andere school dat Axel bij hen misschien beter thuis is. Deze school is kleinschaliger en benadert leerlingen meer individueel. In overleg met Axel en zijn ouders wordt besloten om hem naar die andere school te laten gaan.

Het vangnet blijft Axel nog een tijdje volgen. Na een paar maanden zijn er sterke aanwijzingen dat het goed gaat met Axel en hij wordt van de lijst gehaald. <

Routebeschrijving 4

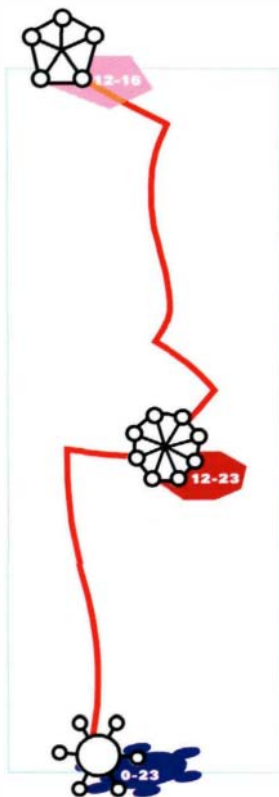
van C naar E naar F

de weg van Leerplicht vangnet
naar Vangnet Rotonde
naar MDO

Joseph is onhoudbaar op school. Hij komt en gaat wanneer het hem uitkomt en ook zijn moeder – de vader is overleden toen Joseph vier jaar was – ziet hem onregelmatig. Hij houdt zich niet aan afspraken en wordt gezien in groepjes jongeren die rondhangen in de stad, vaak op en om de speelpleinen van scholen. Joseph is 15 en dit gedrag

is al ruim een jaar aan de gang. De school heeft er alles aan gedaan. Er zijn gesprekken geweest met Joseph en zijn moeder, een aantal docenten hebben zich voor hem ingezet, het leerplicht vangnet is ingeschakeld, er zijn nieuwe gesprekken geweest, het schoolmaatschappelijk werk is eraan te pas gekomen en later ook de schoolpsycholoog. Steeds lijkt het dan weer een tijdje goed te gaan maar vervolgens glijdt Joseph na een paar maanden terug in zijn oude gedrag.

Dan krijgt het leerplicht vangnet het signaal dat Joseph vier dagen achtereen niet op school is verschenen. ➤

De leerplichtambtenaar is daarvan al op de hoogte gebracht. Bovendien zijn er geruchten dat de groepen waarin Joseph zich ophoudt, intimiderend gedrag vertonen en wellicht ook gewelddadig zijn. School en leerplicht vangnet staan met de handen in het haar en zien geen mogelijkheden meer. De school is Joseph inmiddels liever kwijt dan rijk en andere scholen zijn helemaal niet geïnteresseerd om hem als hun leerling in te schrijven. Joseph wordt doorgeschoven naar het Vangnet Rotonde. Hij is te 'zwaar' geworden voor het leerplicht vangnet, aangezien er problemen zijn op meerdere gebieden en de school noch de moeder bij machte is iets te veranderen aan het gedrag van Joseph.

De leerplichtambtenaar meldt Joseph in Rotonde aan. Hij neemt de gegevens vanuit het leerplicht vangnet mee. De eerste vraag die binnen Rotonde wordt gesteld is of Joseph bekend is bij de politie. Dat gaat de politie na en ook de andere netwerkpartners zoeken Joseph in hun dossiers. De volgende bijeenkomst meldt de politie dat de jeugdwijkagent Joseph inderdaad kent, hem op verschillende plekken heeft gezien en zich zorgen over hem maakt. Om een beter beeld van Joseph en wat hem beweegt te krijgen, wordt besloten om een straathoekwerker op de groep van Joseph af te sturen om contact te leggen.

Ondertussen verschijnt Joseph helemaal niet meer op school en de leerplichtambtenaar dringt aan op een oplossing. Josephs moeder krijgt een proces verbaal omdat haar zoon zich niet aan de leerplicht houdt. Ze betaalt de boete niet. In zo'n geval gaat er altijd automatisch een melding van de leerplichtambtenaar >

naar de Raad van de Kinderbescherming. Mede op verzoek van de moeder vraagt de leerplichtambtenaar om een raadsonderzoek. De raadsonderzoeker gaat gesprekken aan met onder andere Joseph en zijn moeder, de school en de politie. Hij komt tot de conclusie dat de moeder als opvoeder onmachtig is, dat behandeling bij de jeugd geestelijke gezondheidszorg wenselijk zou zijn, maar dat Joseph dat niet wil. En uiteindelijk adviseert hij een OTS (onder toezicht stelling) aan de kinderrechter, zodat er een voogd voor Joseph aangesteld kan worden. En dat gebeurt. Een OTS is ook formeel een belangrijke stap, omdat het eventueel in een latere fase de juridische mogelijkheden verschaft voor verdere acties.

De voogdij-instelling (onderdeel van bureau Jeugdzorg) is netwerkpartner in vangnet Rotonde en rapporteert vanaf nu elke vergadering de stand van zaken. De voogd ziet Joseph slechts eens in de vier weken twee uur. Hij (of zij) heeft in deze situatie weinig middelen in handen om daadwerkelijk in te kunnen grijpen.

Met Joseph gaat het bergafwaarts. Hij maakt dingen kapot op straat, komt nog steeds niet op school, nauwelijks thuis en de netwerkpartners hebben het gevoel dat het uit de hand gaat lopen en dat er actie moet worden ondernomen. Er wordt tot een MDO besloten. De leerplichtambtenaar zal hem aanmelden. Intermediair (contactpersoon) is de voogd. Daarnaast worden politie, school, het straathoekwerk, thuislozen team (want Joseph zwerft) en de jeugd GGz (Mediant) uitgenodigd.

Er zijn nu vier zittingen van het MDO geweest. Joseph is 17 jaar geworden en – met vallen en opstaan – terecht gekomen bij een Leerwerktraject (De Kapstok). Hij heeft aangegeven dat hij toch wel weer naar school zou willen. <

Het achterland: beleidsontwikkeling

Het integraal jeugdbeleid in Hengelo kent een stevige koppeling tussen beleidsontwikkeling en uitvoering.

De in dit boekje reeds beschreven vangnetten zijn verbonden met diverse beleidsgroepen.

Dat zijn er zes in totaal:

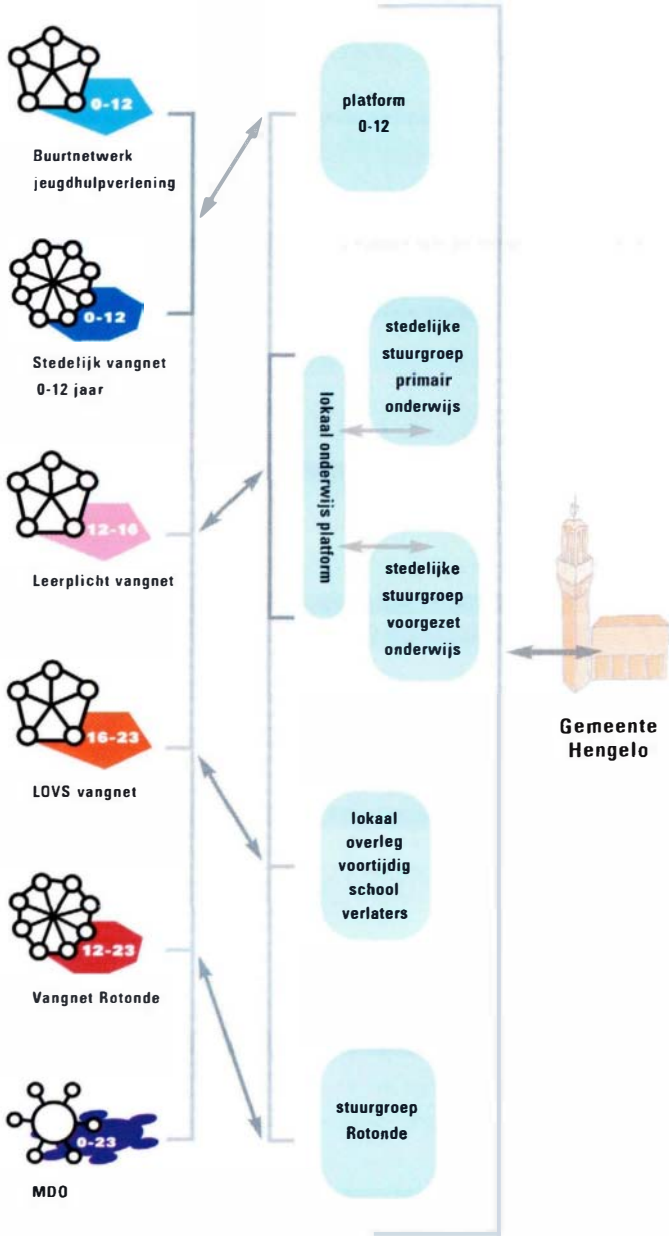
- platform 0-12
- stedelijke stuurgroep primair onderwijs
- stedelijke stuurgroep voorgezet onderwijs
- lokaal onderwijs platform
- lokaal overleg voortijdige schoolverlaters
- stuurgroep Rotonde

Stedelijke stuurgroep primair onderwijs en stedelijke stuurgroep voorgezet onderwijs komen voort uit het lokaal onderwijs platform.

Verbindende schakel tussen de vangnetten en de beleidsgroepen zijn de beleidsmedewerkers onderwijs en integraal jeugdbeleid. In de zwaardere vangnetten zijn zij als toehoorder aanwezig.

De procesmanagers – die de verbindende schakel zijn tussen de vangnetten onderling – onderhouden nauw contact met de beleidsmedewerkers en spelen op die manier ook een rol in het (terug)koppelen van beleidsuitvoering en beleidsontwikkeling.

Het schema op de volgende pagina geeft de onderlinge samenhang van beleidsgroepen en vangnetten weer.

Vangnetten

De vangnetten bestaan, zoals beschreven, uit de netwerkpartners: organisaties die uitvoering geven aan het jeugdbeleid in Hengelo.

Voorzitter: procesmanagers 0-12 en 12-23 jaar.

Toehoorder voor beleidszaken: beleidsmedewerkers onderwijs en jeugdbeleid.

Beleidsgroepen

De beleidsgroepen bestaan uit stafmedewerkers (en soms managers) van de netwerkpartners (de organisaties die in de diverse vangnetten vertegenwoordigd zijn).

Voorzitter: de wethouder Onderwijs en Jeugdzaken.

Doelen:

- elkaar informeren
- beleid op elkaar afstemmen
- adviezen met betrekking tot het jeugdbeleid uitbrengen
- oplossingen zoeken voor knelpunten die in de praktijk gesignaleerd worden

Gemeente Hengelo

De gemeente Hengelo heeft een regisserende rol in dit geheel. De regie die de gemeente voert bestaat uit het scheppen van voorwaarden om te komen tot samenwerking ten aanzien van het jeugdbeleid binnen de gemeente Hengelo zelf. Dat betekent onder meer dat de gemeente aanstuurt op een sluitende aanpak van zowel praktische als beleidsmatige knelpunten.

Route van praktijk naar beleid

De vangnetten, de gemeente Hengelo en de beleidsgroepen tezamen maken de volgende route mogelijk:

- in de vangnetten worden knelpunten en problemen in de dagelijkse praktijk gesignaleerd; meer algemene

problematiek (problematiek die meerdere personen betreft en wellicht op een nieuwe doelgroep wijst) wordt herkend

- binnen de gemeente Hengelo worden deze knelpunten besproken en – indien wenselijk – in de betreffende beleidsgroep ingebracht

Een actueel voorbeeld van zo'n route is de volgende 'casus':

In het vangnet Ronde en in de MDO's wordt geconstateerd dat er een behoorlijk aantal jongeren wordt besproken waar niemand vat op heeft en waar iedereen zich ernstige zorgen over maakt. Deze groep jongeren vormt een gevaar voor zichzelf en voor anderen, alleen net niet zo ernstig dat hulpverleners uit de psychiatrie of van justitie er grip op kunnen krijgen. Iedereen zit te wachten tot er iets gebeurt dat zo erg is dat ingrijpen mogelijk wordt.

Duidelijk is dus dat zich problemen voordoen met betrekking tot de aanpak en het bereik van deze groep jongeren, die inmiddels aangeduid worden met de term 'zorgwekkende zorgmijders'.

De betrokken instellingen beschikken niet over het instrumentarium om er wat aan te doen. Iedereen vindt dat een onhoudbare situatie en de beleidsmedewerker jeugdbeleid 12-23 jaar treedt in overleg met de collega beleidsmedewerker 0-12 jaar. Ook in het Stedelijk vangnet 0-12 jaar blijken er zorgwekkende zorgmijdende gezinnen te zijn.

Besloten wordt om deze problematiek gezamenlijk op te pakken. Er wordt een werkgroep gevormd, waarin de vertegenwoordigers van de verschillende betrokken organisatie zitting hebben: politie, jeugd geestelijke gezondheidszorg (Mediant), het Openbaar Ministerie,

Bureau Jeugdzorg, de Raad van de Kinderbescherming en de gemeente. Doel van de werkgroep is om te inventariseren of er een betere samenwerking en afstemming mogelijk is tussen de zorg, politie en justitie voor wat betreft deze groep. ●

De Draad

De Draad is een elektronisch meld- en registratiesysteem om de netwerkpartners te ondersteunen in de integrale jeugdzorg. Het systeem informeert de samenwerkende instellingen over hun wederzijdse cliënten en contacten. In het systeem worden gegevens van probleemjongeren, betrokken instellingen en gemaakte afspraken vastgelegd. Op die manier wordt het mogelijk zicht te houden op de hulpverleningstrajecten van jongeren met meervoudige problemen en het verloop van deze trajecten te volgen. Dit is de kracht van De Draad.

Het systeem bevat dus informatie over individuele jongeren, maar daarnaast kan het relevante gegevens leveren voor het ontwikkelen van beleid. Het vangnet Rotonde begint met het werken met De Draad, daarna volgen de andere vangnetten. ●

Tot slot

Hiermee is een einde gekomen aan uw tocht door de Hengelose vangnetten. U heeft kunnen meelopen met de routes door die verschillende vangnetten en zo de werking ervan kunnen zien.

Het laatste deel van de route bestond uit de beschrijving van het achterland, waar de verschillende beleidsgroepen, de diverse interne overleggen en de stuurgroep van de gemeente Hengelo huizen.

Verder hebt u kennis gemaakt met De Draad, het elektronisch meld- en registratiesysteem dat de werking van de vangnetten kan versterken.

Wij hopen dat het landschap zich voor u geopend heeft en dat u een goed overzicht heeft gekregen. Om u verder op weg te helpen, vindt u achterin dit boekje een losse lijst met de namen, email adressen en telefoonnummers van de contactpersonen van de netwerkpartners (de organisaties die in de diverse vangnetten participeren).

Ook zijn een aantal andere belangrijke contactpersonen opgenomen. Deze losse lijst zal regelmatig worden geactualiseerd. ●

Colofon

Deze brochure is een uitgave van

de gemeente Hengelo

Dienst sociale zaken en welzijn,

afdeling onderwijs en jeugdzaken

Postbus 18

7550 AA Hengelo

U kunt de brochure verkrijgen bij

de afdeling Communicatie *(de kosten bedragen 5 euro)*

van de gemeente Hengelo

telefoon 074-2459555

email gemeentewinkel@hengelo.nl

Tekst en idee

DSP-groep BV (Amsterdam), Karin Schaafsma

Illustraties en vormgeving

Greetje de Graaff, Amsterdam

Januari 2003